

15 februari 2007

1. Aantal respondenten per organisatie

Van 13 voorzieningen werden enquêteformulieren ontvangen, van de overige 20 voorzieningen die een activiteit organiseerden niet. Over de responsgraad zijn er geen gegevens beschikbaar; uit de commentaren van enkele voorzieningen is echter af te leiden dat niet iedereen de enquête kreeg of terugbezorgde. De resultaten zijn dan ook slechts een benadering. In totaal werden gegevens verkregen van 996 deelnemers. Gemiddeld betekent dit 77 respondenten per voorziening, met een maximum van 257 in Kortrijk, en een minimum van 8 in Boechout. Toevallig - of net niet - zijn 4 van de 5 voorzieningen die het meeste bezoekers aantrokken gesitueerd in West-Vlaanderen. Dit kan erop wijzen dat er in deze regio meer nood is aan beeldvorming, of dat er reeds een meer uitgebreide werking bestaat op dit vlak. Er is ook een verschil tussen de voorzieningen in de mate waarin men mensen bereikt heeft die nog niet eerder in contact kwamen met de ggz (cfr infra). Zo bereikten de projecten in PC St. Amandus (Beernem) en PZ Heilig Hart (Ieper) beduidend meer van deze mensen dan gemiddeld, en in RVT De Zavel (Antwerpen) en PC St. Norbertus (Duffel) beduidend minder.

Tabel 1: Aantal deelnemers per organiserende voorziening

Voorziening	deelnemers	geen ervaring ggz	enige ervaring ggz*
PZ Heilige Familie, Kortrijk	257	58 (23,2%)	192 (76,8%)
PC O.L.V. van Vrede, Menen	171	33 (20,0%)	132 (80,0%)
PZ St.-Jozef, Pittem	110	12 (11,2%)	95 (88,8%)
PZ St.-Jan, Eeklo	101	/	/
PC St. Amandus, Beernem	79	21 (28,0%)	54 (72,0%)
PZ Bethaniënhuis, Malle-Zoersel	64	10 (18,2%)	45 (81,8%)
Vzw Hestia, Tienen	59	12 (26,7%)	43 (73,3%)
BW, regio Izegem	51	7 (14,6%)	41 (85,4%)
PC St.-Norbertus, Duffel	36	3 (8,3%)	33 (91,7%)
RVT De Zavel, Antwerpen	21	1 (5,3%)	18 (94,7%)
PZ Heilig Hart, Ieper	21	7 (35,0%)	13 (65,0%)
Vzw De Hulster, Kortenberg	18	3 (16,7%)	15 (83,3%)
PC Broeders Alexianen, Boechout	8	2 (25,0%)	6 (75,0%)
Totaal	996	169 (19,8%)	689 (80,2%)

* Van 138 respondenten hebben we geen informatie over ervaring met de ggz

2. Kenmerken van de respondenten

Tabel 2: Kenmerken van de respondenten

Geslacht	Totaal (n = 994)	geen ervaring ggz (n = 169)	enige ervaring ggz (n = 688)
Vrouw	601 (60,5%)	85 (49,7%)	434 (63,1%)
Man	393 (39,5%)	84 (50,3%)	254 (36,9%)
Leeftijd	(n = 991)	(n = 169)	(n = 685)
<20	52 (5,2%)	12 (7,1%)	36 (5,2%)
20-29	130 (13,1%)	15 (8,9%)	108 (15,7%)
30-39	116 (11,7%)	22 (13,0%)	84 (12,2%)
40-49	224 (22,5%)	32 (18,9%)	167 (24,3%)
50-59	224 (22,5%)	33 (19,5%)	148 (21,5%)
>=60	245 (24,6%)	55 (32,5%)	142 (20,6%)
Gemiddelde leeftijd	47,3 jaar (min 7, max 87 j)	49,2 jaar	45,6 jaar

Beroep	Totaal (n = 992)	% subcategorie
<u>beroepsactief</u>	544 (54,8%)	544
bediende / ambtenaar	185 (18,6%)	185 (34,0%)
welzijns- of zorgsector	137 (13,8%)	137 (25,2%)
paramedici	62 (6,3%)	62 (11,4%)
sociaal werk	49 (4,9%)	49 (9,0%)
ggz-personeel	26 (2,6%)	26 (4,8%)
arbeider / technisch personeel	92 (9,3%)	92 (16,9%)
onderwijs	56 (5,6%)	56 (10,3%)
zelfstandige / vrij beroep	35 (3,5%)	35 (6,4%)
beroep onbekend en andere	39 (3,9%)	39 (7,2%)
<u>inactief</u>	354 (35,7%)	354
gepensioneerd	238 (24,0%)	238 (67,2%)
huisvrouw/-man	57 (5,7%)	57 (16,1%)
werkonbekwaam	34 (3,4%)	34 (9,6%)
werkloos	25 (2,5%)	25 (7,0%)
<u>student</u>	94 (9,5%)	94

Toelichting bij tabel 2:

- Bediende: o.a. bankbediende, accountant, ingenieur, informaticus, PR, directie en management, consultant, boekhouder, secretaresse, stafmedewerker, laborant, ...
- Ambtenaren: gemeentepersoneel (bv. loketbediende, cultuurfunctionaris), politie-agenten (19), brandweer (1), ...
- Zelfstandige / vrij beroep: o.a. advocaat, apotheker, tandarts, handelaar, journalist, verkoper, drukker, interieurwerk, vertegenwoordiger, uitgever, architect, ... en 1 huisarts
- Ggz-personeel: psychiatrisch verpleegkundigen (13), psychologen (11), directie ggz (2). Wellicht is dit aantal hoger, want ook heel wat paramedici en sociaal werkers zijn in de ggz werkzaam. Ook een aantal arbeiders (koks, poetsvrouwen, ...) werkt in de ggz, en heeft er dus ook meer ervaring mee.
- Paramedici: verpleegkundigen (45), ergotherapeuten (8), kinesitherapeuten (6), logopedisten (3)
- Sociaal werk: maatschappelijk assistenten (19), verzorgenden (17), opvoeders (13)
- Andere: o.a. priesters (4) en kunstenaars (4)

De meerderheid van de deelnemers (60%) is vrouwelijk en de gemiddelde leeftijd is 47 jaar. Er werd dus voornamelijk een iets ouder publiek bereikt: bijna de helft (47%) is 50 jaar of ouder. Wat de beroepsstatus betreft is een grote groep (45%) inactief of student, met vooral een ruime groep gepensioneerden (1/4 van alle deelnemers). Wellicht speelt mee dat deze mensen meer tijd hebben, er was ook bv. slechts 1 huisarts. Iets meer dan de helft van de deelnemers is beroepsactief. Er is een brede vertegenwoordiging van verschillende beroepsgroepen, maar opvallend is toch het grote aantal uit de ‘zachte sector’: ruim 1/3 werkt in het onderwijs of in de welzijns- of zorgsector.

Tabel 3: Ervaring met de ggz

Ervaring met ggz	(n = 858)
Ik ben nog nooit in contact gekomen met een dienst voor ggz	170 (19,8%)
<i>(meerdere antwoorden mogelijk)</i>	
Ik kom in contact met de ggz vanuit mijn beroep	11 (1,3%)
Ik ken familieleden of kennissen die in behandeling zijn/waren bij een dienst voor ggz	286 (33,3%)
Ik heb familieleden of kennissen die hulpverlener zijn in de ggz	292 (34,0%)
Ik heb zelf ooit hulp gezocht voor psychische problemen bij een dienst voor ggz	97 (11,3%)
Ik ben ooit zelf werkzaam geweest / stage / vrijwilligerswerk gedaan bij een dienst voor ggz	134 (15,6%)

Er is een ggz-dienst in mijn onmiddellijke woonomgeving	Totaal (n = 716)	geen ervaring ggz (n=127)	enige ervaring ggz (n=571)
ja	510 (71,2%)	72 (56,7%)	422 (73,9%)
neen	206 (28,8%)	55 (43,3%)	149 (26,1%)

Toelichting bij tabel 3:

- De antwoordcategorie ‘nog nooit in contact gekomen met de ggz’ is enkel van toepassing op zij die geen andere categorieën aangeven, zij hebben dus geen enkele ervaring met ggz uit zichzelf of door derden.
- Enkele deelnemers (11) geven aan dat ze in contact kwamen met de ggz vanuit hun beroep: wellicht is dit aantal veel hoger gezien het grote aantal deelnemers dat werkt in de sociale sector; dit was echter geen aparte responscategorie
- De ‘onmiddellijke nabijheid’ van de woonomgeving is relatief; hier werd aangesloten bij wat de respondent zelf als ‘onmiddellijk’ ervaarde. Deze vraag werd door een heel aantal mensen niet beantwoord, wellicht omdat ze dit niet weten, waardoor het % ‘neen’ in werkelijkheid allicht iets hoger is.

Slechts 1/5 geeft aan nog nooit in contact gekomen te zijn met de ggz. Alle anderen, meer dan 80%, hebben reeds enige ervaring met de ggz, doordat zijzelf of familieleden/kennissen er in behandeling zijn/waren of er werk(t)en, of door hun eigen job. Dit zijn belangrijke vaststellingen. Van mensen die enige ervaring of kennis hebben van de ggz is geweten dat zij een positievere attitude hebben t.o.v. geestelijke (on)gezondheid en geestelijke gezondheidszorg. Mensen die nog nooit (via derden) in contact gekomen zijn met een dienst voor ggz, hebben een relatief minder positieve attitude. Met de acties van 10 oktober werden deze mensen echter slechts in mindere mate bereikt. Zo ook geeft meer dan 7/10 aan dat er in zijn onmiddellijke omgeving een dienst voor ggz is. Dat is hoog en de correctheid ervan is moeilijk in te schatten, maar dit geeft op zijn minst aan dat deze mensen van een ggz-dienst in hun buurt op de hoogte zijn. Mensen die nog niet in contact kwamen met de ggz (cfr infra) geven dan ook minder vaak (57%) aan dat er een ggz-dienst in hun buurt is, wellicht gedeeltelijk ook omdat ze er niet van op de hoogte zijn.

3. Bekendmakingskanalen

Tabel 4: Kanaal bekendmaking

Hoe kwam u op de hoogte van deze activiteit? (meerdere antwoorden mogelijk)	Totaal (n = 890)	geen ervaring ggz (n=169)	enige ervaring ggz (n=684)
<u>Via publieke berichtgeving</u> (1 of meer uit deze rubriek)	367 (41,2%)	71 (42,0%)	279 (40,8%)
via de media (televisie, krant, tijdschrift, informatieblad, gemeentebblad, kerk)	195 (21,9%)	52 (30,8%)	137 (20,0%)
via een affiche of brochure	114 (12,8%)	16 (9,5%)	91 (13,3%)
via internet	20 (2,2%)	5 (3,0%)	14 (2,0%)
via een welzijns/gezondheidsdienst, huisarts, andere ggz-dienst	60 (6,7%)	3 (1,8%)	54 (7,9%)
<u>Via de organiserende ggz-dienst zelf</u> (1 of meer uit deze rubriek)	411 (46,2%)	15 (8,9%)	350 (51,2%)
via personeel / uitnodiging op naam (bv. buurtbewoners, familieleden van patiënten) / andere activiteiten van de ggz-dienst	265 (29,8%)	15 (8,9%)	243 (35,5%)
via (ex-)patiënt van de organiserende ggz-dienst	138 (15,5%)	/ (0%)	138 (20,2%)
is zelf personeel of zelf patiënt in de organiserende ggz- dienst	5 (0,6%)	/ (0%)	5 (0,7%)
<u>Via andere familie, vrienden, kennissen of collega's</u>	121 (13,6%)	60 (35,5%)	58 (8,5%)
<u>Via specifieke berichtgeving of contacten</u>	105 (11,8%)	31 (18,3%)	62 (9,1%)
vanuit beroep (gemeente, politie, OCMW, CLB, ...)	42 (4,7%)	10 (5,9%)	23 (3,4%)
via school	29 (3,3%)	3 (1,8%)	25 (3,7%)
uitnodiging CERA (aan bedrijven)	29 (3,3%)	16 (9,5%)	12 (1,8%)
via kunstacademie	5 (0,6%)	2 (1,0%)	2 (0,3%)
<u>Toevallig</u>	2 (0,2%)	2 (1,2%)	/ (0%)

Toelichting bij tabel 4:

- Een aantal deelnemers (42) gaf aan dat ze vanuit hun beroep op de hoogte waren van dit initiatief: wellicht is dit aantal veel hoger gezien het grote aantal deelnemers dat werkt in de sociale sector; dit was echter geen aparte responscategorie.
- Heel wat familie, vrienden en kennissen via wie men op de hoogte kwam van dit initiatief zijn/waren personeel of patiënt van de organiserende ggz-voorziening. Deze werden dan ook enkel onder die betreffende rubriek gecodeerd.

Minder dan de helft (42%) van de deelnemers geeft aan (mede) via publieke berichtgeving op de hoogte gebracht te zijn van de initiatieven van 10/10. Voor de meerderheid van deze groep betreft dit (lokale) kranten en informatiebladen. Via welzijns- en gezondheidsdiensten werden veel minder mensen bereikt, en via informatie op het internet zeer weinig. De opvallendste bevinding is dat een nog groter aantal mensen (46%) aangeeft (mede) via de organiserende ggz-voorziening zelf van het evenement op de hoogte zijn. Het betreft voornamelijk mensen die familie, vrienden of kennissen zijn van (ex-)hulpverleners of (ex-)patiënten van de organiserende ggz-voorziening. Opvallend is verder de verscheidenheid aan gerapporteerde kanalen per organiserende voorziening. Er is heel duidelijk te merken welke organisaties specifieke kanalen aangewend hebben, zoals het aanschrijven van scholen of andere beroepsgroepen die met ggz in contact komen, een uitnodiging van bedrijven via CERA, of het persoonlijk aanschrijven van familieleden of buurtbewoners.

Samenvattend kunnen we stellen dat met de acties van 10/10 een vrij breed publiek bereikt is naar demografische kenmerken, zoals leeftijd, geslacht en beroep(-sstatus). Een kenmerk echter dat een groot aantal deelnemers gemeen heeft, is een zekere band of affiniteit met de ggz. Voornamelijk de onmiddellijke omgeving van personeel en patiënten zijn op dit evenement af gekomen, en mensen die

vanuit hun beroep ('zachte sector') interesse/ervaring hebben met de ggz. Wellicht gaf dit hen een unieke gelegenheid om van nabij kennis te maken met het reilen en zeilen in de voorziening die ze reeds (beperkt) kenden via hun familielid, vriend of kennis, of via hun werk. Op zich is het een zeer waardevolle eerste stap om de onmiddellijke en ruimere omgeving van de ggz zelf van dichtbij kennis te laten maken met de werking ervan. Ook deze mensen (ggz-personeel, familieleden, ...) worden immers vaak geconfronteerd met stigmatisering en vragen omtrent ggz. Wanneer men zich op deze groep richt, kan het programma bovendien voortbouwen op de voorkennis die deze mensen reeds hebben.

Wil men echter werk maken van het bestrijden van het stigma van de ggz onder de algemene bevolking, dan zal men zich echter tot een ruimer publiek moeten richten, vooral tot diegenen die weinig of geen ervaring hebben met de ggz, en die nu slechts in beperkte mate bereikt zijn (20% van de respondenten). Dit vergt echter een andere en bredere bekendmakingsstrategie. Een aparte analyse van de deelnemers die nog nooit in contact kwamen met de ggz geeft aan dat deze groep een groter aantal mannen en 60-plussers telt, en dat zij vaker via algemene bekendmakingskanalen, zoals de media, vrienden en een uitnodiging aan bedrijven van het initiatief op de hoogte zijn geraakt, en – logischerwijze – amper via de organiserende ggz-voorziening zelf. Om deze mensen extra te bereiken, moet dus nog meer via deze kanalen buiten de ggz gewerkt worden. Wellicht dient dan ook het programma enigszins aangepast te worden aan mensen met minder voorkennis en meer vooroordelen t.o.v. de ggz.

4. Kijk op ggz

Tot slot werd gevraagd naar de kijk op ggz en andere reacties van de deelnemers. Deze vraag was optioneel, maar werd toch door bijna 1/4 ingevuld. Deze 240 reacties werden gehercodeerd tot een beperkt aantal inhoudelijk vergelijkbare rubrieken. Wat het initiatief zelf betreft, zijn de reacties zeer positief. Er is veel waardering voor de organisatie en tevredenheid met de praktische uitwerking ervan. Wat deze reacties betreft is de opzet van 10/10 geslaagd om mensen te laten kennis maken met de ggz en hen een nieuwe, eventueel positievere kijk erop te geven. Vooral door de groep die nog geen ervaring met de ggz had, wordt vaak vermeld dat men het interessant vond, dat men bijgeleerd had en een nieuwe kijk kreeg. De reacties op de diensten van de voorzieningen zelf zijn vergelijkbaar: zeer positief en veel waardering voor het werk dat geleverd wordt. In enkele reacties wordt het taboe op ggz aangeklaagd en de noodzaak van dergelijke initiatieven onderstreept. Enkele andere reacties beklemtonen het belang van ggz, de goede kwaliteit ervan, en de vooruitgang die gemaakt is t.o.v. vroeger. Tot slot zijn er ook een beperkt aantal kritische en negatieve opmerkingen t.a.v. de ggz.

Tabel 5: Kijk op ggz en andere reacties op het initiatief

Reacties deelnemers	<i>(meerdere reacties mogelijk)</i>	(n = 240)
<u>Reacties op het initiatief:</u>		
Goed en belangrijk initiatief, proficiat, bedankt		56
Goede organisatie, aangename en mooie voorstelling, creatief		32
Interessant, boeiend, verrijkend, nieuwe kijk, positievere kijk		31
Blij gezien te hebben, nog nooit geweest		15
Voor herhaling vatbaar		9
Moet breder bekend gemaakt worden, is nodig, nu teveel 'sociale sector' alleen		4
Teveel om te verwerken, tijd tekort om alles te zien		2

<u>Reacties m.b.t. de voorziening:</u>	
Er wordt goed werk geleverd, veel respect en waardering voor, goed/vriendelijk personeel, patiënten worden goed verzorgd en begeleid, mooi centrum, met vele mogelijkheden voor patiënten	36
Negatieve commentaren: slechte ervaringen met ggz, meer zinvolle crea-activiteiten nodig, behandeling te betuttelend, er moet meer aandacht zijn voor alternatieve therapie en de totale mens	9
Negatieve houding t.o.v. patiënten: wil er liever niets meer mee te maken hebben	1
<u>Kijk op ggz en stigma algemeen:</u>	
Psychische problemen en GGZ is nog teveel taboe, heeft negatieve bijklank, is weinig gekend, er moet meer aan gedaan worden, meer aandacht zijn in media en op school	21
Goed dat ggz bestaat, is nodig en belangrijk	14
GGZ en de behandeling zijn erop vooruit gegaan t.o.v. vroeger, beter, ook opener	9
Meer personeel nodig, zodat begeleiding persoonlijker kan	4
GGZ heeft te lange wachttijden	4
GGZ is te duur: meer middelen voor thuiszorg, meer terugbetaling van psychotherapie	2